

La posidònia de Formentera, l'organisme viu més gran del món

Un equip internacional de científics adverteix que les praderies de 'Posidonia oceanica' desapareixen de la Mediterrània a un ritme del 5 per cent anual, molt més aviat que a la resta del planeta.

Un grup de científics de diversos països, integrat per experts del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), la Universitat de les Illes Balears (UIB) i altres estudiosos d'Estats Units, el Carib i Portugal han anunciat fa pocs dies el descobriment del que consideren "l'organisme viu més gran que s'ha documentat fins ara" a tot el món: un exemplar de la planta marina *Posidonia oceanica* que es troba en els fons marins de Formentera i que fa vuit quilòmetres de llarg.

Els eivissencs i formenterers ja sabien des de sempre de l'existència d'aquesta praderia (declarada Patrimoni de la Humanitat el 1999), però la novetat del cas és que tota aquesta superfície del que es coneix popularment com algues és en realitat una única planta, un mateix organisme que des de fa 100.000 anys creix a l'estret que separa les dues illes, anomenat es Freus.

Carlos Duarte, investigador de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (Imedeia) va a donar a conèixer el descobriment, juntament amb les doctores Sophie Arnaud, de la Universitat d'Algarve (Portugal), i Salud Deudero, de la UIB. El científic va matisar que l'extraordinària longitud de la planta no és fàcilment perceptible, donat que es troba repartida pel fons del mar, amb moltes fulles sobreposades damunt les d'altres exemplars diferents. Si els experts pogueren distingir la planta principal va ser gràcies a la utilització de marcadors genètics.

El científic de l'Imedeia va explicar que el descobriment permet suposar que "això és més freqüent que no ens

pensem", i va detallar que a la localitat de Campello (Alacantí), a Xipre i a Sicília hi ha praderies de grans dimensions, però inferiors a la que s'estén per l'estret de les Pitiüses. La posidònia només pot desenvolupar-se a profunditats de 40 metres com a màxim, per la qual cosa els 18 metres que hi ha de mitjana als Freus d'Eivissa i Formentera són idonis per al seu creixement.

Per una altra part, els experts aprofitaren per denunciar la situació d'aquesta espècie (que tants beneficis comporta per a les platges i la dinàmica litoral) a la Mediterrània, on es calcula que hi ha 50.000 quilòmetres quadrats poblats amb aquesta fanerògama marina. D'aquesta proporció, un cinc per cent es troba a les illes Balears, la qual cosa suposa 2.000 o 3.000 quilòmetres quadrats. No obstant això, Salud Deudero va dir que aquesta població es troba actualment en perill a causa del canvi climàtic, dels vessaments i del llençament d'àncores dels vaixells recreatius que a l'estiu proliferen en aquest indret. També són una amenaça la presència d'algues invasores portades accidentalment per aquests iots.

Deudero va assegurar que a tot el món es perd cada any entre un 1 i un 2 per cent de la població de posidònia, mentre que a la Mediterrània la pèrdua arriba a un 5 per cent anual. La raó és que aquest mar està sotmès a un procés de "tropicalització", que eleva la temperatura de les aigües, entre altres efectes. A això s'ha d'afegir el lent creixement d'aquesta espècie, que no supera els dos centímetres per any, i l'escassa producció de llavors. Aquestes cir-

cumstàncies converteixen les pèrdues en irreversibles, ja que la recuperació de les praderies d'aquesta "alga" necessita centúries.

Les praderies de posidònia tenen un efecte cabdal en el manteniment de l'equilibri del medi ambient marí i litoral, però també global. Gràcies a les campanyes de divulgació d'aquesta planta, la població general ja sap que ajuda a oxigenar l'aigua, que és un niu de procreació de multitud d'espècies animals, que fa de filtre i per això ajuda a mantenir transparent l'aigua i, sobretot, que actua com a barrera per evitar que se'n vagi la sorra de les platges.

Però, a més, les praderies submarines de la Mediterrània absorbeixen al voltant de mig milió de tones de diòxid de carboni (CO²) cada any, segons les conclusions obtingudes en un estudi que s'acaba de realitzar sota la direcció de Duarte.

Un tresor amenaçat a les Pitiüses

Les posidònies varen ser un element tan quotidià per als eivissencs i formenterers com desconegut. Però a final dels anys vuitanta va iniciar-se, gràcies a biòlegs marins i experts locals una gran tasca d'estudi i divulgació popular d'aquesta planta marina per destacar-ne les virtuts ambientals i la necessitat de preservar-la. Així va ser com el 1999 la declaració d'Eivissa com a Patrimoni de la Humanitat va incloure les praderies de *Posidonia oceanica* des Freus, que també s'enclouen dins el Parc Natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera.

Els ecologistes sempre s'han oposat a la retirada mecanitzada de la posidònia seca que queda damunt la

El biòleg Carlos Duarte, a la dreta, ha donat a conèixer el descobriment de la praderia de posidònia des Fraus, a l'esquerra, l'organisme viu més gran del món.

sorra de les platges, perquè això afavoreix l'acció del vent i del mar, i redueix la sorra de les platges. Però una altra amenaça és el llançament continuat de les àncores dels iots que fondegen as Fraus, damunt les praderies d'aquesta espècie. S'ha de tenir en compte que molt a prop de la gran posidònia pitiüsa hi ha platges arxifamoses a tot el món, com ses Salines, s'Espalmador o ses Illetes, on hi van centenars de vaixells tots els estius.

El Govern balear, en el seu Pla Recor d'Usos i Gestió (PRUG) del Parc Natural de ses Salines, ha intentat regular aquest fenomen per preservar la posidònia, però només ha prohibit categòricament el fondeig en punts molt concrets de la zona. En tota la resta continua deixant fondejar, encara que demana als patrons que tinguin cura de no llançar l'àncora damunt els alguers.

Això ha indignat els ecologistes, perquè opinen que aquesta simple invitació a la precaució i al seny dels patrons de vaixells no és suficient. "Fa falta limitar realment la presència de vaixells recreatius as Fraus, perquè és l'única manera de garantir un futur per a la posidònia", afirmen els responsables del Grup d'Estudis de la Naturalesa (GEN-GOB Eivissa).

A més, un projecte de port esportiu a Eivissa i l'ampliació del port de passatgers de la Savina (Formentera) destruiran sectors de l'alguer i això ha estat ja denunciat pels conservacionistes.

Els experts confien que després del descobriment fet pels científics sobre la gran importància de la "superposidònia" formenterera, les institucions públiques refermin el seu compromís amb aquest bé natural.

Els experts consideren el descobriment "l'organisme viu més gran que s'ha documentat"

Aquest investigador, juntament amb Arnaud i Deudero, i altres científics han demostrat que les posidònies actuen com a captadores de CO₂ i, per tant, la degradació d'aquestes praderies no solament comporta la pèrdua de la biodiversitat que les acompanya, sinó que també deixa una gran quantitat de CO₂ sense eliminar, cosa que agreuja l'efecte hivernacle i el problema d'escalfament global del Planeta.

Joan Lluís Ferrer